

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 3. april 2023
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Søren Rams Rasmussen
Sagsnr.: 2023-0030-8490
Dok.: 2761013

Besvarelse af spørgsmål nr. 386 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 386 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 6. marts 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Zenia Stampe (RV).

Peter Hummelgaard

/

Morten Holland Heide

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 386 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, hvordan det grundlæggende retstatsprincip om uskyldsformodning harmonerer med, at varetægtsfængslede sidder under markant mere restriktive regler end indsatte, der afsoner en dom, og vil ministeren herunder tilkendegive sin holdning til at gøre som i Storbritannien, hvor man prøver at tage hensyn til, at de varetægtsfængslede endnu ikke er idømt nogen straf?”

Svar:

1. Varetægtsfængsling er et vigtigt værktøj, der bl.a. er begrundet i hensynene til at sikre, at personer, som er sigtet for en grov lovovertrædelse, ikke unddrager sig strafferetlig forfølgning, begår ny ligartet kriminalitet eller vanskeliggør forfølgningen i sagen. Varetægtsfængsling kan herudover være begrundet i hensynet til retshåndhævelsen. Varetægtsfængsling varetager således nogle tungtvejende hensyn om at opretholde trygheden og sikkerheden i vores samfund, ligesom det er med til at sikre, at lovovertrædelser kan retsforfølges.

Når det er sagt, er det vigtigt, at vi i et retssamfund som det danske tager højde for den sigtedes retssikkerhed, og at vi i relation til varetægtsfængsling tager højde for, at den pågældende ikke er fundet skyldig ved endelig dom. Retsplejelovens kapitel 70 indeholder derfor en række betingelser for anvendelse af varetægtsfængsling, herunder krav til årsagen til varetægtsfængsling, alvoren af den kriminalitet, den pågældende er sigtet for, og styrken af mistanken, samt regler om varigheden af varetægtsfængslingen.

2. Efter retsplejelovens § 762, stk. 1, kan en sigtet bl.a. varetægtsfængsles, når der er begrundet mistanke om, at han har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, såfremt lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, og der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at han vil unddrage sig forfølgningen eller fuldbyrdelsen (nr. 1), eller der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at han på fri fod vil begå ny lovovertrædelse af den foran nævnte beskaffenhed (nr. 2), eller der efter sagens omstændigheder er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre (nr. 3).

En sigtet kan efter retsplejelovens § 762, stk. 2, endvidere bl.a. varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at han har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, og som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover, og hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod (nr. 1), eller en overtrædelse af en række nærmere opregnede bestemmelser, såfremt lovovertrædelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed kan ventes at ville medføre en ubetinget dom på fængsel i mindst 60 dage, og hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod (nr. 2).

Varetægtsfængsling kan bl.a. ikke anvendes, hvis lovovertrædelsen kan ventes at ville medføre straf af bøde eller fængsel i højst 30 dage, eller hvis frihedsberøvelsen vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af sigtedes forhold, sagens betydning og den retsfølge, som kan ventes, hvis sigtede findes skyldig, jf. retsplejelovens § 762, stk. 3. Bestemmelsen er udtryk for den almindelige proportionalitetsgrundsætning, der gælder ved straffeprocessuelle tvangsindgreb.

Er betingelserne for anvendelse af varetægtsfængsling til stede, men kan varetægtsfængslingens øjemed opnås ved mindre indgribende foranstaltninger, træffer retten, hvis sigtede samtykker heri, i stedet for varetægtsfængsling bestemmelse derom, jf. retsplejelovens § 765. Der henvises om denne bestemmelse nærmere til den samtidig besvarelse af spørgsmål nr. 393 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

3. Det er retten, der efter anmodning fra anklagemyndigheden afgør, om sigtede skal varetægtsfængsles, og dermed om betingelserne for varetægtsfængsling er opfyldt, jf. retsplejelovens § 764, stk. 1. I det retsmøde, der afholdes til afgørelse af spørgsmålet om varetægtsfængsling, har den sigtede adgang til bistand fra en forsvarer, jf. § 764, stk. 2. Retten kan til enhver tid omgøre kendelser om varetægtsfængsling eller foranstaltninger, der træder i stedet herfor, jf. § 766.

Bortset fra tilfælde, hvor sigtede ikke er til stede her i landet, fastsætter retten en frist for varetægtsfængslingens eller foranstaltningens længde. Fristen skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Fristen kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Der henvises til retsplejelovens § 767, stk. 1.

Ifølge retsplejelovens § 768 skal varetægtsfængsling eller foranstaltninger, der træder i stedet herfor, om fornødent ved rettens kendelse ophæves, når forfølgning opgives, eller betingelserne for iværksættelse ikke længere er til stede. Finder retten, at undersøgelsen ikke fremmes med tilstrækkelig hurtighed, og at fortsat varetægtsfængsling eller anden foranstaltning ikke er rimelig, skal retten ophæve den.

Efter retsplejelovens § 768 a må varetægtsfængsling, medmindre retten finder, at der foreligger særlige omstændigheder, ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum, der overstiger 6 måneder, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven ikke kan medføre fængsel i 6 år, eller 1 år, når sigtelsen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover. Når arrestanten er under 18 år, er tidsrummene reduceret til henholdsvis 4 måneder og 8 måneder.

4. En varetægtsarrestant er alene undergivet de indskrænkninger, som er nødvendige til sikring af varetægtsfængslingens øjemed eller opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet, jf. retsplejelovens § 770. Der er inden for denne ramme bl.a. mulighed for at træffe bestemmelse om isolation (§§ 770 a-770 e), retten til besøg (§ 771) og retten til at modtage og afsende breve (§ 772).

Disse begrænsninger er bl.a. begrundet i de særlige hensyn, som varetægtsfængsling varetager, herunder hensynet til, at den pågældende ikke vanskeliggør forfølgningen af sagen ved at påvirke efterforskningen.